Μεταμοσχεύσεις και Εκκλησία (Αθανάσιος Αβραμίδης, Καθηγητής Παθολογίας Παν/μίου Αθηνών)

Categories : ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΕΣ

Date : 26 Μαρτίου, 2008

Η θαυμάσια επινόηση των μεταμοσχεύσεων από άνθρωπο σε άνθρωπο, σχετίζεται άμεσα με τη ζωή και τον θάνατο του δότη. Από τους διαφόρους ορισμούς του «βιολογικού θανάτου», ως πληρέστερος θεωρείται εκείνος κατά τον οποίο έχει επέλθει το μη ανατάξιμο τέλος της βιολογικής ζωής. Κατ' αυτόν:
«Ενας άνθρωπος ο οποίος υπέστη είτε, α) μη αναστρέψιμη παύση της κυκλοφορικής και αναπνευστικής λειτουργίας, είτε β) μη αναστρέψιμη παύση όλων των λειτουργιών ολοκλήρου του εγκεφάλου συμπεριλαμβανομένου και του εγκεφαλικού στελέχους, είναι νεκρός. Ο ορισμός αυτός πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τους παραδεδεγμένους ιατρικούς κανόνες. Η Ιατρική επιστήμη κατέληξε στο ότι ο θάνατος μπορεί να ορισθεί επακριβώς είτε με καρδιοαναπνευστικά είτε με νευρολογικά κριτήρια».
Με τον ορισμό αυτόν, είναι ευχερώς κατανοητοί και οι λόγοι για τους οποίους, τόσο ο «θάνατος του εγκεφαλικού στελέχους», όσο και ο «εγκεφαλικός θάνατος» είναι ανεπαρκείς ως ορισμοί προκειμένου ένας άνθρωπος να χαρακτηρίζεται ως «νεκρός».
Η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος μελετά επισταμένως τα θέματα των Μεταμοσχεύσεων. Υπήρξαν όμως και κάποιες «αστοχίες» εκ μέρους της, οι οποίες και επισημάνθηκαν στην παρούσα μελέτη. Αυτό δε και ως ανταπόκριση στην υπόδειξή της, να υπάρξουν και άλλες σκέψεις για την τελική διαμόρφωση της εκκλησιαστικής τοποθετήσεως της Ιεράς Συνόδου επί του θέματος των μεταμοσχεύσεων, αλλά και για την περισσότερο ορθή, κατά το δυνατόν, προώθηση των μεταμοσχεύσεων.

Εκδόσεις «ΤΗΝΟΣ», 2007, σελ. 110

Του κ. ***Ιωάννου Κορναράκη****, Ομοτίμου Καθηγητού του Πανεπιστημίου Αθηνών*

Οπως σημειώνει ο συγγραφέας κ. Α. Αβραμίδης στο ***Επίμετρον*** του έργου του «Η μελέτη αυτή πραγματοποιήθηκε ως ανταπόκριση στην πρόσκληση του Αρχιεπισκόπου Αθηνών κ. Χριστοδούλου. με την παρουσίαση του βιβλίου "***Έκκλησία και Μεταμοσχεύσεις***" της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος (Ι.Σ.Ε.Ε.), "*Ωστε να προκύψουν και επί πλέον σκέψεις, για την τελική διαμόρφωση της εκκλησιαστικής τοποθετήσεως της Ιεράς Συνόδου επί του θέματος των μεταμοσχεύσεων*"».
Του έργου προηγείται ***Εισαγωγή***, στην οποία, αφού σημειωθεί ότι· «*Οι μεταμοσχεύσεις υπήρξαν ένα από τα θαυμασιώτερα επιστημονικά επιτεύγματα, το οποίο χαιρετίσθηκε με δικαιολογημένο ενθουσιασμό από ολόκληρη την ανθρωπότητα*» ακολουθεί διαβεβαίωση του κ. Αβραμίδη σύμφωνα με την οποία, από τη στιγμή που εδήλωσε εγγράφως «δωρητής οργάνων και έλαβε το σχετικό Δελτίο Δότου, το 1989, άρχισε με περισσότερο αυξημένο πλέον το προσωπικό του ενδιαφέρον, να παρακολουθεί τα των μεταμοσχεύσεων ως ένας «***εθελοντής δότης***» Ιατρός.
Στην Εισαγωγή, με τίτλο ***Μεταμοσχεύσεις*** καλύπτει το περιεχόμενο το οποίο αναφέρεται στη διευκρίνιση των όρων *θάνατος, βιολογικός θάνατος, «κλινικός θάνατος», «φυτική κατάσταση», «εγκεφαλικός θάνατος»*.
Στο κύριο μέρος του βιβλίου του, ο συγγραφέας Ιατρός αναφέρεται στους προβληματισμούς τους οποίους δημιουργούν οι Βασικές θέσεις της Ι.Σ.Ε.Ε. επί της ηθικής των Μεταμοσχεύσεων. Διεξέρχεται το κρίσιμο σημείο της «*στιγμής του*

θανάτου» και εκθέτει τις κατά την άποψή του, αντιφάσεις και ασυμφωνίες μεταξύ των μελών της Επιτροπής της Βιοηθικής της Ι.Σ.Ε.Ε. Ακολουθούν στο ίδιο μέρος οι τίτλοι *Θέσεις και Απόψεις του Μακαριωτάτου Αρχιεπ. Αθηνών κ. Χριστόδουλου* και ο «*εγκεφαλκός θάνατος*», σε περίοδο κρίσεως.

Στα ***Συμπεράσματα***, με τίτλο· **1. Για την Επιστήμη**, συνοψίζει τον προβληματισμό της επιστήμης για τον όρο «*εγκεφαλικός θάνατος*» και **2. Για την Ορθόδοξο Εκκλησία**, προχωρεί σε κριτική των θέσεων της εν λόγω Επιτροπής, από της πλευράς της Εκκλησιαστικής θέσεως, «*της οποίας το κριτήριο είναι πνευματικό*». Τονίζει πάντως ότι «*Η εμπιστοσύνη*» εκ μέρους της Εκκλησίας, προς την Ιατρική Επιστήμη, στο θέμα του εγκεφαλικού θανάτου, ως του βιολογικού τέρματος της ζωής του ανθρώπου, είναι «*προφανώς επισφαλής και την εκθέτει*», διότι «*ειδήμονες επιστήμονες παγκόσμιου κύρους*» αποφαίνονται ότι· «*η διάγνωση του εγκεφαλικού θανάτου, δεν είναι καθολικώς αποδεκτή*».

Ωσαύτως, στην τελική παράγραφο των συμπερασμάτων για την Εκκλησία ο συγγραφέας σημειώνει τα εξής· «*Το συμπέρασμα λοιπόν εκ των κειμένων των ανωτέρω παραγράφων "Α" και "Β" για την Ορθόδοξο Εκκλησία της Ελλάδος, είναι ότι θα πρέπει η Ι.Σ.Ε.Ε. να μελετήσει εκ νέου το θέμα των μεταμοσχεύσεων, ώστε να ανασυντάξει και τις Βασικές θέσεις της προς τις Μεταμοσχεύσεις*».

Στον ***Επίλογο***, μεταξύ άλλων, σημειώνονται και τα εξής· «*Έχει αποδειχθεί πλέον ότι χρειάζεται επανεκτίμηση των Βασικών θέσεών της, επί της Ηθικής των Μεταμοσχεύσεων. Ωστε να διορθωθούν "λάθη", "αστοχίες", αδόκιμες "εισπηδήσεις" στα της Ιατρικής, αλλά και οι παραλήψεις των "Γραφών"*». Ακολουθεί ***Επίμετρον*** και βιβλιογραφία.

Παρά το γεγονός ότι το βιβλίο του καθηγ. κ. Αβραμίδη, είναι σαφώς και «*μετά γνώσεως*» αντιρρητικό προς τις Βασικές θέσεις της Επιτροπής της Βιοηθικής της Ι.Σ.Ε.Ε., το ύφος του κειμένου είναι νηφάλιο. Αποφεύγονται αντιδικίες και οξύτητες. Οπως σε άλλες περιπτώσεις παρόμοιων επιστημονικών διαφωνιών και αντιπαραθέσεων. Το κείμενο σέβεται την Ιατρική Επιστήμη και δείχνει συγχρόνως την υψηλή εκκλησιαστική ευαισθησία του συγγραφέα του. Στο έργο του κ. Αβραμίδη πρυτανεύει η κοινή λογική του ειλικρινούς διαλόγου αλλά και γενικώς η εντιμότητα της επιστημονικής αυτοσυνειδησίας.

Γενικώς το έργο «***Μεταμοσχεύσεις και Εκκλησία***» είναι εξαιρετικώς χρήσιμο σήμερα πληροφοριακό και κατατοπιστικό, σ' ένα καυτό σύγχρονο θέμα όπου εν ονόματι της Ιατρικής Επιστήμης γίνονται διαφυγές και εκτροπές σε καταστάσεις, οι οποίες υποτιμούν την επιστήμη και αδικούν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια!

Ο Καθηγητής κ. Αθανάσιος Αβραμίδης με το έργο του αυτό, προσθέτει μία ακόμη θετική συμβολή στην αντιμετώπιση ενός καίριου, για τον σύγχρονο άνθρωπο, προβληματισμό.

Ετσι με το νέο βιβλίο του, τονίζεται ιδιαίτερα η ευρύτερη κοινωνική παρουσία του, με σημαντικές ήδη συμβολές, επίσης σε καυτά θέματα της εποχής μας, όπως είναι τα ναρκωτικά το AIDS, η Ευθανασία, οι ανορθόδοξες θεραπευτικές μέθοδοι, το κάπνισμα και άλλα πολλά. Ετσι εμπεδώνει τον ανθρώπινο αλτρουισμό ως έκφραση

της χριστιανικής αγάπης για τον σύγχρονο άνθρωπο.

(*Ορθόδοξος Τύπος 14/3/2008)*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟΥ:

Εισαγωγή
Μεταμοσχεύσεις
Ο ορισμός του θανάτου
Ο Βιολογικός Θάνατος
Ο "κλινικός" θάνατος
"Φυτική" κατάσταση
Ο "εγκεφαλικός θάνατος

Η Εκκλησία για τις Μεταμοσχεύσεις
1. Προβληματισμοί από τις Βασικές Θέσεις επί της Ηθικής των Μεταμοσχεύσεων της Ι.Σ.Ε.Ε.
2. Η "στιγμή του θανάτου"
2.1. Η στιγμή του θανάτου για την Ιατρική, την κοινωνία, τις μεταμοσχεύσεις
3. Αντιφάσεις και ασυμφωνίες μεταξύ των μελών της Επιτροπής Βιοηθικής της Ι.Σ.Ε.Ε. περί του "εγκεφαλικού θανάτου"
4. Θέσεις και απόψεις του Μακαριωτάτου Αρχιεπ. Αθηνών Χριστοδούλου
Ο "εγκεφαλικός θάνατος" σε περίοδο "κρίσεως"
Συμπεράσματα
1. Για την Επιστήμη
2. Για την Ορθόδοξη Εκκλησία
Επίλογος
Επίμετρον
Βιβλιογραφία

Μεταμοσχεύσεις και Εκκλησία
Βιβλιοπαρουσίαση από τον π. Θωμά Βαμβίνη

Με τον παραπάνω τίτλο κυκλοφορεί από τις εκδόσεις ΤΗΝΟΣ ένα σημαντικό για την ποιμαντική του χρησιμότητα βιβλίο του καρδιολόγου και καθηγητή Παθολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Αθανασίου Β. Αβραμίδη.

Στην εισαγωγή του ο συγγραφέας αναφέρει δυό πράγματα που δείχνουν το πνεύμα και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει το θέμα του. Πρώτον, γνωστοποιεί ότι από

τις 20.11.1989 είναι «εθελοντής δότης», οπότε τον ενδιαφέρει προσωπικά το θέμα των μεταμοσχεύσεων, και δεύτερον, επισημαίνει ότι στον τίτλο του βιβλίου του «προτάσσεται η λέξη "Μεταμοσχεύσεις" επειδή η ανάπτυξη του θέματος γίνεται υπό το πρίσμα της Ιατρικής». Μελετά κρίσιμες πτυχές του θέματος μέσα από την ιατρική έρευνα, με επιλεγμένες παραπομπές στην διεθνή βιβλιογραφία.

Δίνει κατ' αρχήν τον θεωρούμενο ως πληρέστερο ορισμό του «βιολογικού θανάτου». Κατόπιν παρουσιάζει το περιεχόμενο των όρων «κλινικός» θάνατος, «φυτική» κατάσταση, «εγκεφαλικός θάνατος» ενημερώνοντας αυτούς που δεν διαθέτουν ιατρικές γνώσεις για τις διαφορές των περιεχομένων τους. Επισημαίνει, επίσης, ότι «ο θάνατος του εγκεφαλικού στελέχους είναι κάτι το πολύ διαφορετικό από τον λεγόμενο εγκεφαλικό θάνατο», ο οποίος με την σειρά του δεν ταυτίζεται με τον βιολογικό θάνατο. Γράφει χαρακτηριστικά ότι «ο λεγόμενος εγκεφαλικός θάνατος ουδέποτε έπαυσε να αμφισβητείται από επιστήμονες και μάλιστα μεγάλου κύρους». Χαρακτηρίζεται μάλιστα «ως επινόηση προς "χρηστική σκοπιμότητα", "κοινωνικό κατασκεύασμα" εξυπηρέτησης των μεταμοσχεύσεων».

Με βάση τα ιατρικά του δεδομένα σχολιάζει κατόπιν, με σημαντικές επιμέρους παρατηρήσεις, την παραδοχή από την Επιτροπή Βιοηθικής της Εκκλησίας της Ελλάδος της ταύτισης του εγκεφαλικού θανάτου με το αμετάκλητο βιολογικό τέλος του ανθρώπου. Η άποψη αυτή «πέρασε» και από την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος. Δεν βρίσκει όμως σύμφωνη όλη την επιστημονική κοινότητα, γιατί δεν μπορεί να θεωρήται νεκρό ένα σώμα που ανεβάζει πυρετό, που επουλώνει τις πληγές του, που κυοφορεί και γεννά υγιέστατα βρέφη.

Τα θέματα που θίγει ο συγγραφέας είναι σημαντικά, γιατί η εξέλιξη της ιατρικής στις μεταμοσχεύσεις δίνει ελπίδες ζωής σε χιλιάδες ανθρώπους. Όμως, το ηθικό πρόβλημα που τίθεται μπροστά μας είναι: θα επιτρέψουμε πριν από το πιθανώς επικείμενο βιολογικό τέλος του δότη να του αφαιρεθή η ζωή, ώστε με την δωρεά των ζωτικών του οργάνων να παραταθή η ζωή κάποιων άλλων; Πως μπορούμε άλλωστε να επιτρέψουμε αυτήν την βία στην πιο κρίσιμη φάση της ζωής του ανθρώπου, όταν η ψυχή ετοιμάζεται να αποχωρήση από το σώμα;

Μέχρι να συμφωνήσουν οι επιστήμονες –μακριά από «χρηστικές σκοπιμότητες»– για το αμετάκλητο βιολογικό τέλος του ανθρώπου και εφαρμόσουν αξιόπιστες μεθόδους εξακρίβωσής του, η ελπίδα για τις μεταμοσχεύσεις θα είναι τα «ξενομοσχεύματα» (που λαμβάνονται από ζώα), αλλά και η «ανάπτυξη στο εργαστήριο πολυδυνάμων εμβρυοκυττάρων από ώριμα δερματικά κύτταρα, εκ των οποίων θα μπορούν να αναπτύσσονται όργανα προς μεταμόσχευση..., χωρίς την χρησιμοποίηση εμβρυϊκών βλαστοκυττάρων από κλωνοποίηση». Στις μεθόδους αυτές δεν υπάρχουν δεοντολογικοί περιορισμοί από την βιοηθική, ούτε δικαιολογημένες αναστολές από λόγους θρησκευτικούς.

("Εκκλησιαστική Παρέμβαση" Ιούνιος 2008)

Διαβάστε περισσότερα για το θέμα των μεταμοσχεύσεων πατώντας εδώ